

פרשת לך לך

האומץ לנהוג אחרת

א-לוהים פונה לאברהם במילים: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א). אלו המילים שהניעו את ההיסטוריה היהודית. מדוע היה צורך בעקירה זו? משום שבדרך כלל אנשים פועלים מתוך קונפורמיות. הם מסתגלים למוסכמות זמנם ומקומם, וסופגים את התרבות שסביבם: "מארצך". ברובד עמוק יותר, הם מושפעים מחבריהם ומשכניהם: "ממולדתך". ובעומק העומקים הם מעוצבים בידי הוריהם והמשפחה שבה גדלו: "מבית אביך".

א-לוהים רוצה שאברהם יהיה שונה. לא מתוך רצון להיות שונה לשם השוני עצמו, אלא כדי להתחיל משהו חדש – דת שלא תסגוד לכוח ולסמלי הכוח, כפי שעשו הדתות האליליות אז וכפי שהן עושות גם היום. א-לוהים מצוין: "למען אשר יצא את בניו ואת ביתו אחרי וישמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט" (בראשית יח, יט).

להיות יהודי פירושו לערער על המוסכמות הרווחות. אברהם, ללא ספק, הוא האדם המשפיע ביותר בהיסטוריה. כיום, למעלה

ממחצית האנושות רואים עצמם כממשיכי דרכו – 2.3 מיליארד נוצרים, 1.8 מיליארד מוסלמים ועוד 14 מיליון יהודים. אברהם לא משל באימפריה, לא פיקד על צבא גדול, לא חולל נסים, ולא נשא דברי נבואה.

הוא הדוגמה העילאית להשפעה ללא כוח.

מהו סוד השפעתו? נכונותו להיות שונה. חז"ל אומרים שהוא נקרא "עברי" כי "כל העולם מעבר אחד – והוא מעבר אחד" (בראשית רבה מב). **כל מנהיג יודע שלפעמים מנהיגות פירושה בדידות, אך ממשיך לפעול, כי הוא יודע שלא תמיד הרוב צודק, ולא תמיד יש חוכמה בחוכמה המקובלת. דגים מתים שטים עם הזרם, דגים חיים שוחים נגדו. כאלה הם המצפון והאומץ, וכאלה הם גם בניו של אברהם, המוכנים להעמיד את אלילי הזמן במבחן.**

מעובד מתוך האתר של הרב זקס וספריו השונים
לקריאה בהרחבה סרקו את הברקוד

מנהיגות אברהם - האומץ לחרוג מהמוסכמות

אברהם, נצטווה בצאתו לשליחות חייו, ללכת "מֵאֶרְצָךְ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ": רק כך יוכל להשתחרר מהלחץ לקונפורמיות. מנהיגים צריכים להיות מוכנים לחרוג מהמוסכמה. אחד מחוקריה הדגולים של המנהיגות, וורן בֶּנִיס, כותב: "בהגיענו לגיל בשלות, העולם כבר עיצב אותנו במידה רבה מכפי שאנו משערים. משפחתנו, חברינו, החברה בכלל – כל אלה כבר אמרו לנו, במילים ובהדגמות, איך להיות. **מתי מתחילים אנשים להיעשות מנהיגים? ברגע שהם מחליטים בעצמם איך להיות.**"

אחת הסיבות לכך שיהודים נעשו מנהיגים כמעט בכל זירה של מפעלות האנושות, מעל ומעבר לשיעורם המספרי, היא נכונותם להיות שונים. לאורך אלפי שנים היהודים הם דוגמה נדירה לקבוצה המסרבת להיטמע בתרבות השלטת או לאמץ את הדת השלטת.

לדרוך בשביל שדרכו בו פחות!

המנהיגים הם המוליכים. אין פירוש הדבר ששום דבר אינו מוליך אותם. אבל מה שמוליך אותם שונה ממה שמוליך את רוב האנשים. המנהיגים אינם פועלים מתוך קונפורמיות. הם אינם עושים מה שאחרים עושים רק מפני שאחרים עושים כך. **הם הולכים אחרי קול פנימי**, הם נענים לקריאה. הם רואים לא את מה שישנו, אלא את מה שעשוי להיות. **הם חושבים מחוץ לקופסה.**

היהודים הוא קול-הנגד בשיחה הגדולה של האנושות. כיהודים, איננו הולכים אחר הרוב רק מפני שהוא רוב. עידן אחרי עידן, מאה אחרי מאה, היהודים נכוונו לנהוג כמוצע בשירו האלמותי של רוברט פרוסט:

שְׁנֵי שְׂבִילִים בִּיעַר, לְבָחַר אוּ לְדָחוּת –
אֶךְ פָּנִיתִי בָּזָה שְׁדָרְכִי בּוֹ פְּחוֹת, וְזֶה הִקְבֵּדֵל שֶׁשָּׁנָה אֶת
הַכֹּל. [רוברט פרוסט, "השביל שלא נבחר", מאנגלית: אמיר אור]

עקרונות
במנהיגות

מתי נכון לבחור בשביל "שדרכו בו פחות"?

האם סיפורו של אברהם מעורר בכם רצון לערער על
אלילי זמננו? ואם כן, מהם בעיניכם האלילים הללו?

עקרונות במנהיגות - הרב יונתן זקס | האומץ לנהוג אחרת

עקרונות
בחינוך

בחירה בדרך שונה

צוותי חינוך:

- **פיתוח חשיבה עצמאית בהוראה:** איך אתם מטפחים את החשיבה העצמאית שלכם כמורים, ומביאים גישות חדשות לשיטות ההוראה ולניהול הכיתה?
- **גמישות בהוראה:** כיצד אתם מגיבים לסיטואציות לא צפויות בכיתה ומתאימים את הגישות הלימודיות שלכם בהתאם למצב? איך אתם מיישמים חשיבה עצמאית בהחלטות אלו?
- **ערעור על מוסכמות:** איך נוכל כמורים לעורר בתלמידים את הרצון לערער על מוסכמות חברתיות ותרבותיות ולהוביל לחשיבה יצירתית וביקורתית?

תלמידים:

- כיצד נוכל ללמד את התלמידים לראות את "מה שעשוי להיות" ולא רק את "מה שישנו"?
- איך ניתן לעזור לתלמידים לפתח קול פנימי חזק שינחה אותם במצבי לחץ חברתי וקונפורמיות?
- עידוד לחשיבה עצמאית: כיצד אתם מביעים את הדעות האישיות שלכם בכיתה גם כשזה שונה ממה שכולם חושבים?

